

บทที่ 3 วิธีการวิจัย

3.1 วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์แบบผสม (Mixed Method) ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) คือ กลุ่มสตรีในพื้นที่ดำเนินงานของโครงการหลวง และ สวพส. ที่สามารถพัฒนาตนเองและครอบครัวให้มีความมั่นคงด้านอาหารและรายได้ มีบทบาทโดดเด่นหรือเป็นผู้นำทางการและผู้นำธรรมชาติในด้านการสร้างอาชีพในและนอกภาคการเกษตร การพัฒนาสังคม การจัดการสิ่งแวดล้อม โดยมีวิธีวิจัยดังนี้

3.1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

- (1) การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยการสัมภาษณ์กลุ่มสตรีในพื้นที่ดำเนินงานของโครงการหลวง และ สวพส. ที่มีบทบาทโดดเด่นหรือเป็นผู้นำทางการและผู้นำธรรมชาติในด้านการสร้างอาชีพในและนอกภาคการเกษตร การพัฒนาสังคม การจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อเก็บข้อมูลตามมิติการประเมินการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ อย่างน้อยร้อยละ 10
- (2) การประชุมและสนทนากลุ่มย่อย (focus group) ร่วมกับกลุ่มสตรีตัวอย่าง เจ้าหน้าที่โครงการหลวง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรับฟังความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ

3.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- (1) การใช้แบบสอบถามที่มีโครงสร้างคำถาม (Structured Interview)
- (2) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เพื่อสร้างความสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนความคิดกับผู้ให้ข้อมูลตามธรรมชาติ โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น หรือประเด็นอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน
- (3) การประชุมเพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความรู้กับกลุ่มสตรีบนพื้นที่สูง นักพัฒนาสังคมของโครงการหลวง และ สวพส. รวมถึงหน่วยงานท้องถิ่น เพื่อการเข้าใจที่ตรงกัน เปิดโอกาสการมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็น

3.1.3 ขั้นตอนการวิจัย

- (1) คัดเลือกพื้นที่ศึกษาและกลุ่มสตรีตัวอย่างบนพื้นที่สูงร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย
 - 1.1 พื้นที่ดำเนินงานของโครงการหลวง 12 แห่ง 7 ชชาติพันธุ์ ซึ่งมีกลุ่มสตรีที่สามารถพัฒนาตนเองและครอบครัวให้มีอาหารและรายได้เพียงพอ ตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป เป็นตัวแทนของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ ขนาดกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงด้านรายได้ และมีหัวหน้าสถานี/ศูนย์ฯ เป็นสตรี
 - 1.2 พื้นที่ดำเนินงานของ สวพส. 3 แห่ง ซึ่งเป็นกลุ่มพื้นที่มีตั้งแต่ 5 ชชาติพันธุ์ขึ้นไป (เมียน ขมุ ไทลื้อ ม้ง คนไทยพื้นเมือง)
- (2) ประชุมกลุ่มย่อย (focus group) เพื่อสืบค้นข้อมูลภาพรวมของพื้นที่ ประวัติของการตั้งรกรากทำกินในพื้นที่ แนวทางการดำเนินงานของโครงการหลวง และอื่นๆ

- (3) ออกแบบมาตรการประเมินการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตซึ่งครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพอนามัย ร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องและทดสอบแบบสอบถาม
- (4) เก็บข้อมูล ประกอบด้วย
- 4.1 เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามตามเกณฑ์ตัวชี้วัดมาตรการประเมินการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิต และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการด้วยวิธีการวิจัยเชิงผสมผสานในพื้นที่โครงการหลวงนาร่อง 12 แห่ง และ สวพส. นาร่อง 3 แห่ง
- 4.2 สสำรวจและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับบทบาท รูปแบบ และระดับการมีส่วนร่วมของสตรีชาติพันธุ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจของครัวเรือนในพื้นที่ศึกษานาร่อง ด้วยการสัมภาษณ์
- (5) วิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (triangulation) ร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง
- (6) ประมวลและสรุปผลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตตามเกณฑ์ตัวชี้วัด และบทบาทสตรีในการพัฒนาเศรษฐกิจของครัวเรือน

3.2 สถานที่ดำเนินการวิจัย

3.2.1 พื้นที่ดำเนินงานของโครงการหลวง จำนวน 12 แห่ง 7 ชาติพันธุ์

ลำดับ	พื้นที่	ชาติพันธุ์
1.	สถานีเกษตรหลวงอินทนนท์ ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่	กะเหรี่ยง
2.	ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่	กะเหรี่ยง ม้ง
3.	ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่	กะเหรี่ยง
4.	ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แพะ ตำบลสะเมิงเหนือ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่	คนไทยพื้นเมือง
5.	ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สาใหม่ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่	ม้ง
6.	ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยลึก ตำบลปิงโค้ง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่	ม้ง คนไทยพื้นเมือง
7.	ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงป่าเมี่ยง ตำบลเทพเสด็จ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่	คนไทยพื้นเมือง
8.	ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน	กะเหรี่ยง
9.	ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่ง ตำบลแม่เจดีย์ใหม่ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	ลาหู่ คนไทยพื้นเมือง
10.	ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำขุ่น ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย	ลาหู่ อาข่า

ลำดับ	พื้นที่	ชาติพันธุ์
11.	ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงผาตั้ง ตำบลปอ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย	จีนยูนนาน ม้ง
12.	ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางค่า ตำบลผาช้างน้อย อำเภอปง จังหวัดพะเยา	เมี่ยน ม้ง

3.2.2 พื้นที่ดำเนินงานของ สวพส. จำนวน 3 แห่ง 5 ชาติพันธุ์

ลำดับ	พื้นที่	ชาติพันธุ์
1.	โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงวังไผ่ ตำบลนาไร่หลวง อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน	เมี่ยน ขมุ ไทลื้อ
2.	โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงถ้ำเวียงแก้ว ตำบลนาไร่หลวง อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน	ม้ง เมี่ยน ไทลื้อ
3.	โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงน้ำแบ่ง ตำบลผาทอง อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน	เมี่ยน ขมุ คนไทยพื้นเมือง